

LIMBURG

10de Limburgs ARBEIDSMARKTRAPPORT

De Limburgse Arbeidsmarkt eind 2023

Limburgse bedrijven namen voorbije 12 maanden verder gas terug op vlak van extra tewerkstelling

Maar het komende jaar tonen bedrijven zich positiever over de vraag naar extra arbeidskrachten in Limburg

Arbeidsmarktkrapte vermindert desondanks niet: 82%

Remt groei van 2 op 3 bedrijven

Ruim 2 op 3 bedrijven heeft vacatures openstaan

Aantal openstaande vacatures op hoogste niveau van voorbije 10 jaar

Economische werkloosheid bij 1 op 5 bedrijven.

Stijgt naar 3 op 10 binnen 6 maanden.

Drastisch verhogen van verschil tussen werken en niet-werken meest essentieel puzzelstuk voor beter werkende arbeidsmarkt volgens Limburgse ondernemer

OKTOBER 2023

CONCLUSIES

- In de **voorbije 12 maanden** namen de Limburgse bedrijven op vlak van jobaangroei **verder gas terug** ten opzichte van het jaar voordien.
 - In **29%** van de bedrijven **steeg de tewerkstelling**, in **23%** **daalde** het personeelsaantal.
 - **Jobgroeisaldo** = saldo van % bedrijven met meer personeel minus % bedrijven met minder personeel = **+6%**
 - opnieuw **lager dan 1 jaar geleden** (+11%)
 - buiten coronajaar 2020 (-8%) **laagste jobgroeisaldo in 8 jaar**
 - **wel beter dan 1 jaar geleden verwacht** (+1%).
 - **Detailhandel herstelde**, terwijl **bouw en productiebedrijven** een **negatief jobgroeisaldo** lieten optekenen. **Diensten, groothandel en grote bedrijven** bleven **sterkhouders**.
- Maar voor de **komende 12 maanden** uiten de Limburgse bedrijven zich **positiever** over de **vraag naar extra arbeidskrachten**.
 - **35%** verwacht **toename** van tewerkstelling in het bedrijf, terwijl **14%** een **daling** in het vooruitzicht stelt
 - **blijft wel op twee na hoogste aandeel** bedrijven dat **personeelskrimp** verwacht in **10 jaar**.
 - **Verwacht jobgroeisaldo** = saldo % bedrijven met verwachte stijging personeel minus % bedrijven dat daling verwacht = **+21%**
 - **duidelijke verbetering** in vergelijking met verwachting **jaar geleden** (+1%)
 - ook **positiever** dan de **voorbije 12 maanden** (+6%).
 - **Prognoses positief en sterker in alle sectoren. Bouwbedrijven meest opvallend** (+44% met personeelsgroei, 17% afbouw, saldo van +27%) **en sterkste stijging voor detailhandel** (verwacht jobgroeisaldo van -27% een jaar geleden naar +11% nu).
 - **Minst te verwachten van productiebedrijven** (saldo +9%). **Dienstensector** (+26%) en vooral **groothandel** (+33%) blijven de kroon spannen.
 - **Kleinste bedrijven en klasse 50-99 werknemers minst positief**, maar kennen **grootste verbetering**. **Sterkhouders** voorbije 12 maanden **temperen verwachtingen** komende periode.
- **Ondanks vertraging heeft ruim 2 op 3 Limburgse bedrijven vandaag één of meerdere vacatures openstaan**.
 - **Gemiddeld** staan er per bedrijf bijna **4,8 vacatures** open.
 - Dat is er **1 meer dan vorig jaar** en een evenaring van **hoogste cijfer in 10 jaar**.
 - **Helft** Limburgse bedrijven heeft **2 of meer vacatures** open staan.
 - Bijna **1 op 4** zoekt **meer dan 5** nieuwe collega's.

- **1 op 5** Limburgse bedrijven geeft aan **vandaag tijdelijke werkloosheid om economische redenen** toe te passen. Naar verwachting is dat **over zes maanden** zelfs **bijna 3 op 10**.
 - Op het **moment van bevraging** deed **20%** van de bedrijven beroep op **economische werkloosheid**, waarvan 5% vrij veel tot veel en 15% in eerder beperkte mate. Bij de productiebedrijven is dit meer dan 4 op 10.
 - **29%** van de bedrijven die **vandaag economische werkloosheid** inroepen, geeft te verwachten dat dit **over 6 maanden nog meer** het geval zal zijn.
 - **12%** van de bedrijven met vandaag **géén economische werkloosheid** verwacht dat **over 6 maanden wel**. In de groothandel, productie en bij de grotere bedrijven is dit 20% of meer.
 - Dat betekent dat in totaal **29% van de bedrijven** verwacht **over 6 maanden** met **economische werkloosheid** geconfronteerd te zijn.

- **Arbeidsmarktkrapte wordt er niet minder op.**
 - Nog steeds ondervindt **82%** van de bedrijven **moeilijkheden om vacatures ingevuld te krijgen**
 - Idem vorig jaar, weinig lager dan piekniveau 2021 (86%).
 - Kraptecijfer **detailhandel** ‘herstelt’ naar 75%, **enige ontspanning in groothandel** (van 88% naar 78%).
 - **Blijft sterkst in bouwsector en groeibedrijven** (beide 87%). **Maasland** komt op niveau andere regio’s, **Zuid-Limburg spant kroon** met 96%.
 - Krapte krijgt **ook kleine bedrijven in zijn greep**. Enkel bij **kleinste bedrijven** zien we nog een cijfer **lager dan 80%**. Klasse 100-249 werknemers stijgt zelfs naar 100%.
 - Door de sterkere verwachtingen, **weinig hoop op verbetering** komende 12 maanden:
 - **10%** vond **jobinvulling afgelopen jaar makkelijker** dan jaar geleden (vorig jaar: 7%)
 - **13%** verwacht dat dit makkelijker wordt de **komende 12 maanden** (vorig jaar: 18%)
 - **34%** is overtuigd dat **moeilijkheden daarentegen zullen toenemen**.

- **Aanhoudende arbeidsmarktkrapte niet zonder gevolgen:**
 - **Remt groei van 2 op 3** Limburgse bedrijven
 - Nog meer uitgesproken bij **dienstenbedrijven** en **bouwsector** (7 op 10).

- **Minder dan 4 op 10** bedrijfsleiders denkt dat de **economische terugval extra kansen** biedt om meer of makkelijker **talent aan te trekken**.

- **De belangrijkste beleidsmaatregelen en/of hervormingen voor een betere werking van de arbeidsmarkt volgens rangschikking door de Limburgse bedrijven:**
 1. **Verbetering van de verhouding bruto-nettoloon** (verlaging werknemersbijdragen). **53%** zet dit in zijn persoonlijke **TOP 3**.
 2. **Beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd (49%)**

3. **Verlaging werkgeversbijdragen op lonen (44%)**
 4. **Hervorming automatische loonindexering (35%)**
 5. **Lagere ontslagkosten (29%)**
 6. Meer mogelijkheden om prestatiegericht te verlonen
 7. Verregaande administratieve vereenvoudiging
 8. Flexibilisering van de arbeidstijd (incl. meer en/of goedkopere overuren)
 9. Gerichte en doorgedreven activering van de arbeidsreserve
 10. Arbeidsmigratie vereenvoudigen
- Limburgse bedrijfsleiders en ondernemers nagenoeg **unaniem: zolang** het **verschil tussen werken en niet-werken niet drastisch verhoogd** wordt, zal de beoogde **werkzaamheidsgraad van 80% onhaalbaar** zal blijven.

 - **Driekwart Limburgse bedrijven** verwacht een **belangrijke impact** op de **evolutie van de tewerkstelling** in het bedrijf, door toedoen van de **automatische loonindexering** en de hierdoor onmiddellijk voelbare verdere sterke **loonstijgingen**:
 - **15%** is genoodzaakt **personeelsbestand** hierdoor **in te krimpen**
 - **3 op 10** zet bijkomende **aanwervingen stop**
 - Nog eens **bijna 3 op 10** verwacht **lagere groei en uitbreiding van aantal werknemers**
 - Slechts **1 op 4** verwacht **geen impact**

In een **reactie op dit 10de Limburgs Arbeidsmarktrapport** stellen **Ruben Lemmens**, gedelegeerd bestuurder **VKW Limburg** en **Bart Lodewyckx**, gedelegeerd bestuurder **UNIZO Limburg**:

*“In het **voorbije jaar** namen onze bedrijven globaal gezien **gas terug op aanwervingsvlak**, maar de **vooruitzichten voor het komende jaar** getuigen van **blijvende daadkracht** en ambitie. **Ondanks de economische tegenwind** blijft de **veerkracht** van onze Limburgse bedrijven overeind. Zij blijven, samen met hun medewerkers, moedig voortdoen en werken aan de toekomst.*

*Maar die veerkracht kan niet oneindig zijn. Daarom blijven we ijveren voor **krachtige maatregelen** die de **concurrentiekracht** van onze bedrijven optillen en de **knelpunten en handicaps aanpakken** op vlak van **kostencompetitiviteit**, nutteloze **administratieve overlast** en de stroeve werking van onze **arbeidsmarkt**.*

*Zo’n knelpunt blijft zéker het vinden van medewerkers. De **arbeidsmarktkrapte** wordt er niet minder op. Nog altijd heeft meer dan 8 op 10 Limburgse bedrijven **problemen om vlot medewerkers te vinden**. Het aantal **vacatures** dat (blijft) **openstaan** zit op een recordniveau. Nefast voor toekomstige investeringsbeslissingen. Voor 2 op de 3 bedrijven betekent het gebrek aan personeel een **belangrijke rem** op hun noodzakelijke **groei**.*

*Per 100 personen tussen 20 en 64 jaar zijn er vandaag in Limburg 76 aan het werk. Het klopt dat nooit eerder zoveel **mensen aan de slag** waren als vandaag en dat de werkloosheidscijfers historisch laag blijven. Maar het werkloosheidscijfer geeft aan hoeveel mensen een job zoeken. Er zijn echter nog altijd te veel mensen die geen job hebben én niet zoeken. 24% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd is niét aan het werk en slechts een miniem deel daarvan zoekt naar werk. Limburg kent dus **nog een groot potentieel**.*

*Onze buurlanden Nederland en Duitsland doen het met een werkzaamheidsgraad boven de 80% veel beter. De **recepten zijn gekend en liggen voor het rapen**: de werkloosheid beperken in de tijd, een lagere belastingdruk op arbeid, aanpak van de automatische loonindexering, lagere ontslagkosten, meer flexibiliteit, snellere opvolging en begeleiding van niet-actieven,*

*Limburgse bedrijfsleiders en ondernemers zijn unaniem: zolang het **verschil tussen werken en niet-werken** niet **drastisch** wordt **verhoogd**, blijft de beoogde werkzaamheidsgraad van 80% onhaalbaar. **Werken moet meer beloond worden**. Door de werknemersbijdragen te verlagen, zodat werknemers netto meer overhouden van hun brutoloon, en door de kloof met uitkeringen en alle daarbij horende sociale tarieven en kortingen véél verder uit te diepen.*

*Kortom: er werken te weinig mensen en zij die werken dragen te veel lasten. België is volgens de OESO wereldkampioen lasten op arbeid. Hoog tijd om het geweer van schouder te veranderen en **kampioen te worden in een andere discipline**: het **aantal werkenden**. Want het ziet ernaar uit dat we hun hoofden en handen meer dan ooit nodig gaan blijven hebben.”*

INHOUDSTAFEL

1. VRAAG NAAR ARBEID

- 1.1. De arbeidsmarktvrage in de VOORBIJE 12 maanden
- 1.2. De arbeidsmarktvrage in de KOMENDE 12 maanden
- 1.3. Openstaande vacatures
- 1.4. Economische werkloosheid

2. ARBEIDSMARKTKRAPTE

- 2.1. Wordt er niet minder op
- 2.2. **UITGELICHT:** Krapte is sterke rem op groei
- 2.3. Weinig hoop op verbetering

3. MEEST EFFECTVOLLE BELEIDSMATREGELEN EN HERVORMINGEN

1. Netto-brutoverhouding loon
UITGELICHT: Inkomstenverschil werken vs niet-werken drastisch verhogen
2. Werkloosheidsuitkeringen beperken in de tijd
3. Verlaging werkgeversbijdragen
4. Hervorming van de automatische loonindexering
UITGELICHT: Impact automatische loonindexeringen op tewerkstellingsgroei
5. Lagere ontslagkosten
6. Meer mogelijkheden om prestatiegericht te verlonen
7. Verregaande administratieve vereenvoudiging
8. Flexibilisering van de arbeidstijd
9. Gerichte en doorgedreven activering van de arbeidsreserve
10. Arbeidsmigratie vereenvoudigen

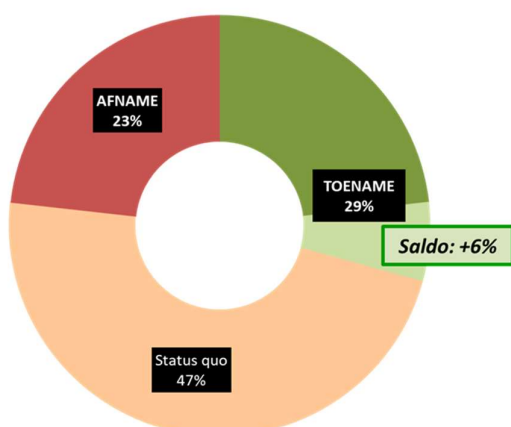
10de Limburgs ARBEIDSMARKTRAPPORT ANALYSE

1. VRAAG NAAR ARBEID

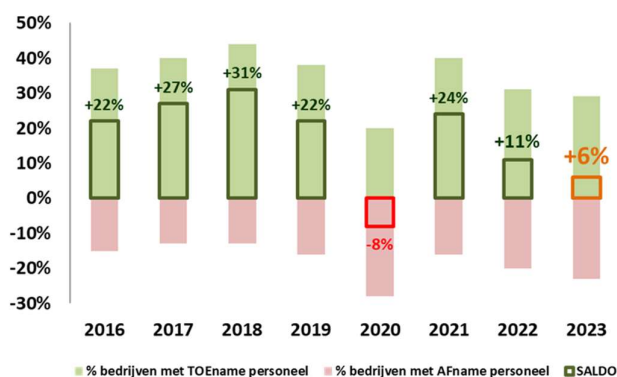
1.1. De arbeidsmarkt vraag in de VOORBIJE 12 maanden

Na de erg forse jobgroei bij de Limburgse bedrijven in 2021 en de sterke terugval die vorig jaar reeds in onze analyse werd gerapporteerd, werd de **VOORBIJE 12 MAANDEN verder gas terug genomen**. In bijna **drie op de tien** Limburgse bedrijven **groeide het personeelsbestand** weliswaar aan, maar er gingen ook **jobs verloren in ruim twee op de tien** bedrijven. Het **jobgroeisaldo** klokte op die manier af op **amper +6%**. Een verdere daling ten opzichte van 2022 en – abstractie makend van het uitzonderlijke coronajaar 2020 – het **laagste jobgroeisaldo in acht jaar**. Niettemin deed de Limburgse arbeidsmarkt het de voorbije 12 maanden daarmee **toch nog wat beter dan precies een jaar geleden verwacht**.

Evolutie personeelsbestand Limburgse bedrijven
voorbije 12 maanden
(okt 2023)

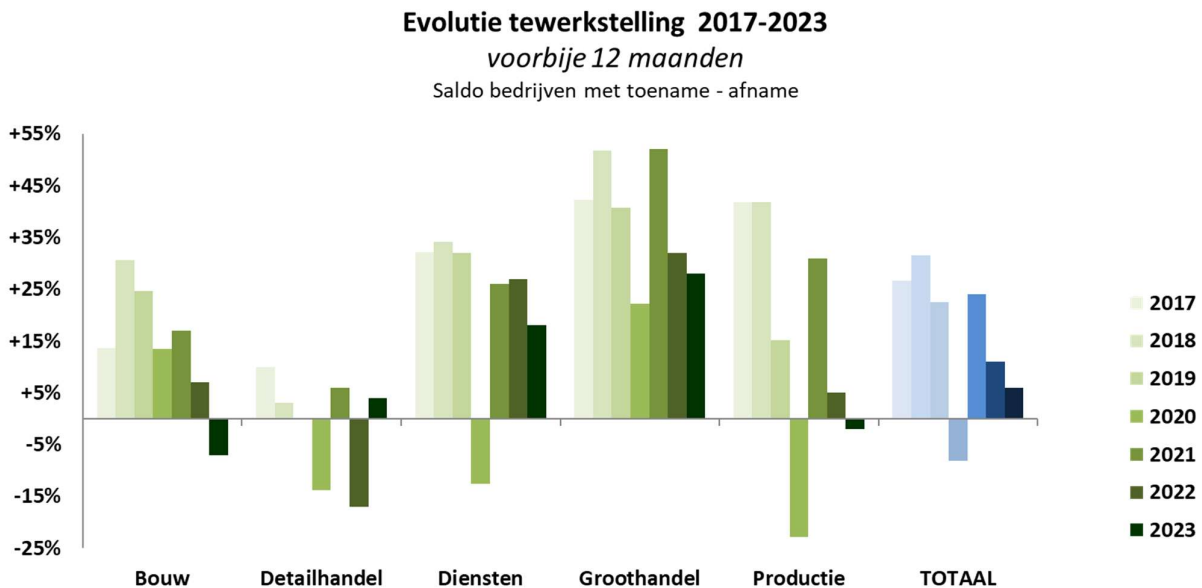
JOBGROEISALDO
voorbije 12 maanden
Saldo bedrijven met toename - afname

- Het aantal **bedrijven dat groeide in personeel** viel licht terug van **31%** een jaar geleden naar **29%** nu. Het aantal bedrijven met **minder personeel** steeg daarentegen verder van **20%** in 2022 naar **23%**. Beide percentages liggen respectievelijk duidelijk **lager/hoger dan in de pré-pandemiejaren**.
- Per saldo zorgt dit voor een **jobgroeisaldo** van **+6%**, **bijna een halvering** ten opzichte van het **voorgaande jaar**, toen dit saldo nog **+11%** bedroeg en nog slechts een **kwart van het jaar 2021**. In 2020 was het jobgroeisaldo met **-8%** nog uitzonderlijk negatief. In de vier jaren voor de pandemie werden steeds jobgroeisaldi van meer dan **+20%** opgetekend, met 2018 als uitschieter (**+31%**).
- Niettegenstaande **bleef er dus nog steeds een klein overwicht aan bedrijven met personeelstoename**: er waren de voorbije 12 maanden **6 procentpunt méér bedrijven die een toename dan bedrijven die een afname van de tewerkstelling rapporteren**.
- Bovendien **overtreft** het opgetekende jobgroeisaldo ook **de lage verwachtingen** die 12 maanden geleden in het vooruitzicht werden gesteld: slechts **23%** van de Limburgse bedrijven dacht op dat moment te kunnen groeien in personeel, terwijl **22%** voorspelde dat het personeelsaantal zou

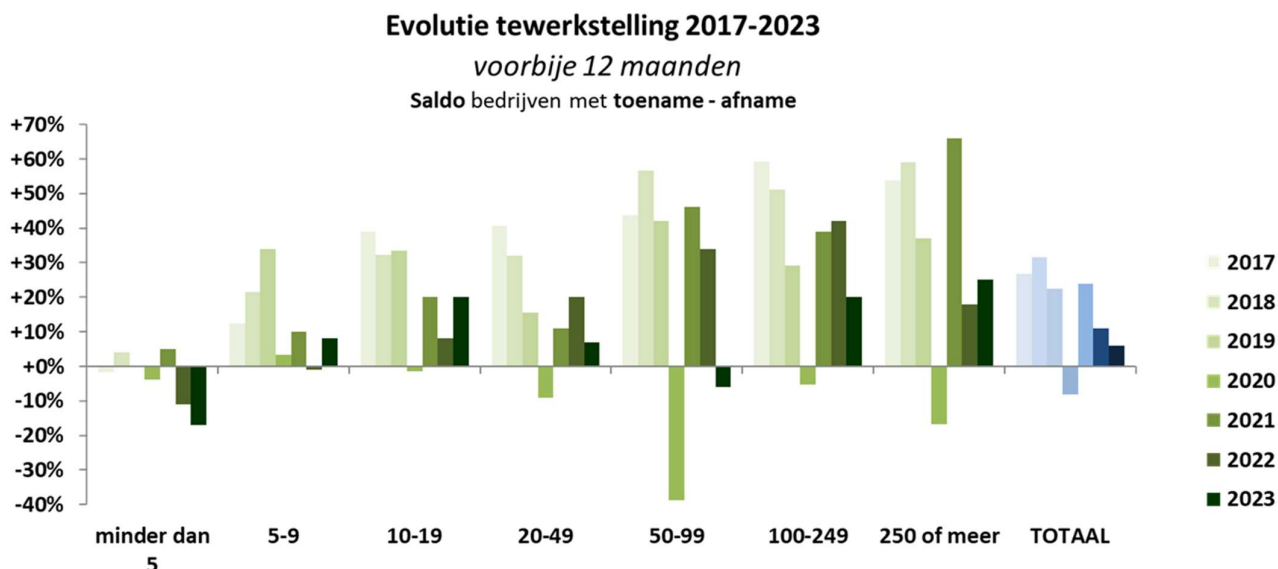
teruglopen. Waardoor **het verwachte jobgroeisaldo een jaar geleden amper +1% bedroeg**. In **vergelijking daarmee** deed de Limburgse tewerkstellingscreatie het in de voorbije periode het dus **beter**.

- Het **jobgroeisaldo** daalde de voorbije 12 maanden in vergelijking met het jaar voordien in **bijna alle sectoren**, maar **niet overal even fors**.

- **Enkel in de detailhandel** werd de voorbije 12 maanden een **duidelijke verbetering** van het jobgroeisaldo opgetekend. Deze sector kende vorig jaar met -17% dan ook een zeer negatief cijfer, dat nu terug licht positief draaide: +4%. Bijna **2 op 3 detailhandelsbedrijven** bleef de voorbije 12 maanden wel **status quo** qua personeelsaantal.
- Daarmee scoort de detailhandel beter dan de **zowel de bouwbedrijven als de productiebedrijven**, die **beide een negatief jobgroeisaldo** vertonen. Met respectievelijk -7% en -2% hebben zij dus te maken met een klein **overschot aan bedrijven met een afname** van het **personeelsbestand**. In **beide sectoren moest 3 op 10 bedrijven medewerkers laten gaan**, terwijl respectievelijk slechts 23% en 28% groeide in aantal medewerkers. Voor de **bouwsector** is het **voor het eerst** dat een negatief jobgroeisaldo en dus ook een **inkrimping van de sectortewerkstelling** wordt opgetekend. Zelfs in coronajaar 2020 was dat niet het geval.
- Met **+28%** blijft de **groothandelssector** het **meest** groeien in tewerkstelling. Ook de **dienstensector blijft** met een jobgroeisaldo van +18% **ruim in de plus** noteren. Voor beide sectoren is het echter wel het **laagste jobgroeisaldo in acht jaar**, coronajaar 2020 daar gelaten.
- Gekeken naar de **grootte van de bedrijven** zien we **negatieve cijfers** voor het **jobgroeisaldo** bij enerzijds de **kleinste bedrijven** (-17%) en anderzijds bij **bedrijven met 50-99 werknemers** (-6%). Die laatsten hoorden in het verleden nochtans vaak bij de sterkhouders. Voor de bedrijven met **minder dan 5 werknemers** is dit zelfs een **verdere daling** van het vorig jaar reeds negatieve -11%. **1 op 5 van de kleinste ondernemingen liet een (of meerdere) werknemer(s) gaan**, terwijl amper 4% iemand extra in dienst nam.

- De bedrijven met **5-9 werknemers wisten** het nipt **negatieve jobgroeisaldo van vorig jaar om te buigen tot +8%**.

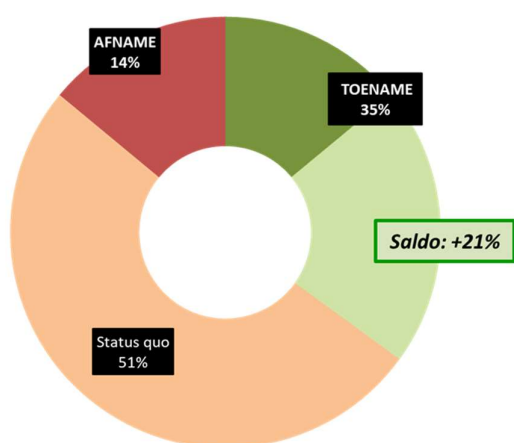

- De **grote bedrijven** bleven de voorbij 12 maanden ondanks alles **sterkhouders** met jobgroeisaldi van **+20%** of meer. Net zoals de bedrijven met **10-19 werknemers**, die samen met de **grootste bedrijven** ook een **duidelijke verbetering van het jobgroeisaldo** wisten op te tekenen in vergelijking met vorig jaar.
- Voor de **categorieën tussen 20 en 249 werknemers** betekende het recentste jobgroeisaldo daarentegen de **laagste meting in acht jaar**, wanneer we coronajaar 2020 buiten beschouwing laten.
- We kunnen dus stellen dat de **verdere daling van het jobgroeisaldo** van de voorbij 12 maanden zijn **oorsprong** vindt bij zowel de **kleinste als de middelgrote bedrijven**.

1.2. De arbeidsmarktvrage in de KOMENDE 12 maanden

Schakelde de extra **arbeidsmarktvrage** de afgelopen 12 maanden verder terug naar een lagere, maar al bij al nog licht nog positieve versnelling, dan uitende Limburgse bedrijven zich opvallend positiever over de **verwachtingen** voor de **KOMENDE 12 MAANDEN**. Het **verwachte** jobgroeisaldo stijgt globaal naar +21%. Ondanks de economische tegenwind, geloven heel wat méér Limburgse bedrijven dat ze er in de komende 12 maanden in zullen slagen om (weer) te groeien in personeel (ruim 1 op 3), dan dat er bedrijven zijn die er rekening mee houden dat hun tewerkstelling zal achteruitgaan (1 op 7). De verwachtingen liggen in lijn met deze van 2019, toen er een einde kwam aan de continue stijging van het **verwachte** jobgroeisaldo in de vijf jaar daarvoor.

Verwachte evolutie tewerkstelling komende 12 maanden (okt 2023)

JOBGROEISALDO
komende 12 maanden
Saldo bedrijven met toename - afname

- o Concreet verwacht **35%** van de Limburgse bedrijven het **komende jaar** een **toename** van het **personeelsaantal**. Vorig jaar verwachtte slechts 23% van de bedrijven dat, terwijl het er uiteindelijk toch nog 29% bleken te zijn.
- o Daartegenover staat echter dat ook **14%** van de Limburgse bedrijven **uitgaan** van een **daling** van het **personeelsaantal** in het komende jaar. Vorig jaar verwachtte nog 22% van de Limburgse bedrijven in te krimpen op personeelsvlak. Verder teruggaand in de tijd zien we in de voorbije 10 jaar, **naast coronajaar 2020, enkel in 2014** een (net iets) **hoger cijfer** van bedrijven die verwachten in te krimpen in personeelsaantal.
- o Dat zorgt voor een **verwacht jobgroeisaldo** voor de **komende 12 maanden** van **+21%**, hetgeen terug in lijn zit met 2019. Het laatste jaar voor de coronapandemie kwam er een einde aan de opmerkelijke reeks van jaar op jaar stijgende verwachtingen inzake jobgroei bij de Limburgse bedrijven, die werden opgetekend tussen 2013 en 2018. Een jaar geleden lagen de verwachtingen nog erg laag met een verwacht jobgroeisaldo van amper +1%, als kennelijke weerslag van een jaar eerder, toen maar liefst +50% werd opgetekend.
- o De **duidelijke verbetering** in vergelijking met een jaar geleden van het **verwachte jobgroeisaldo** voor de komende 12 maanden doet zich voor in **alle sectoren**. Ook in vergelijking met het

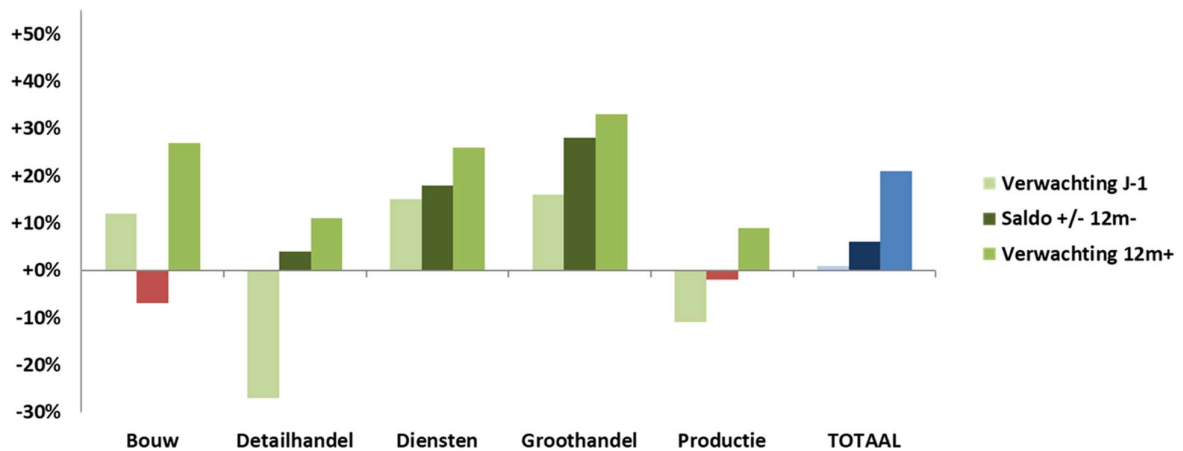
opgetekende jobgroeisaldo van de voorbije 12 maanden gaan de prognoses in elk van de sectoren crescendo.

- De **meest opvallende verbetering** valt op te tekenen bij de **bouwbedrijven**, waar het **verwachte jobgroeisaldo** uitkomt op +27%, komende van -7% (voorbije 12 maanden) en +12% (verwachting 12 maanden geleden). **44% van de deelnemende bouwbedrijven wil extra personeel**, terwijl 17% denkt af te bouwen.

Evolutie tewerkstelling voorbije 12 maanden

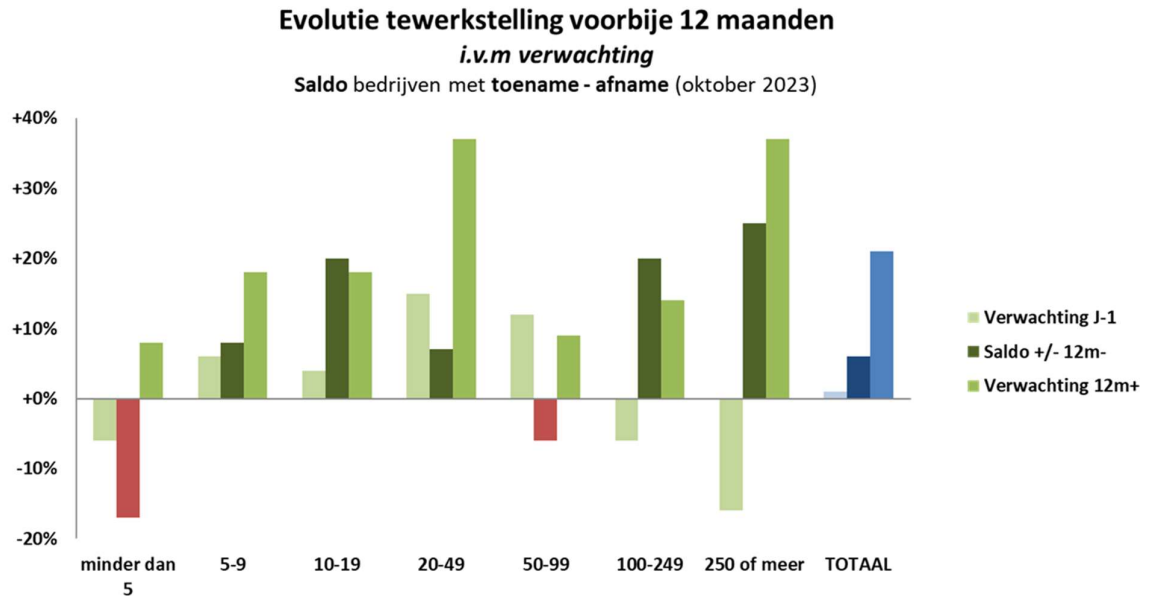
i.v.m. verwachting

Saldo bedrijven met toename - afname (oktober 2023)

- Het verwachte jobgroeisaldo in de bouwsector is daarmee zelfs **net iets hoger dan** bij de **dienstenbedrijven** (+26%), doch het is de **groothandel die de kroon blijft spannen** met een verwacht jobgroeisaldo van +33%. Vorig jaar lag dit bij beide rond de +15%. Bijna **vier op tien bedrijven uit de groothandel** wil de komende 12 maanden **verder groeien in personeel**.
- De **sterkste stijging** van de verwachting in vergelijking met 12 maande geleden zien we bij de **detailhandel**, waar het **gemoed met -27%** qua **jobgroei vorig jaar een absoluut dieptepunt** bereikte. **Vandaag** zijn er weer duidelijk **meer detailhandelsbedrijven die verwachten extra aan te werven** in de komende 12 maanden (+11%).
- **Qua extra tewerkstelling** valt de **komende 12 maanden** het **minst te verwachten van de productiebedrijven**, die niettemin ook uitkomen op een positief verwacht jobgroeisaldo van +9%. Ook zij noteerden vorig jaar nog negatief (-11%) qua verwachting, maar kenden de voorbije 12 maanden ook effectief een terugval in tewerkstelling met een jobgroeisaldo van -2% (en dus meer maakbedrijven met een daling dan met een stijging van het personeelsbestand).
- Beschouwen we opnieuw de **grootte van de bedrijven**, dan zien we ook hier **bij alle groottecategorieën een positief** verwacht jobgroeisaldo.
- Het **minst positief blijven** enerzijds de bedrijven met **50-99 werknemers** (+9%) en anderzijds de **kleinste bedrijven** (+8%), wellicht **niet toevallig diegene die ook al als enige een negatief jobgroeisaldo voor de voorbije 12 maanden** lieten optekenen (respectievelijk -6% en -17%). Daardoor behoren **beide groottecategorieën echter ook** bij deze waar de **verwachtingen relatief het sterkst toenamen** in vergelijking met de voorbije 12 maanden.

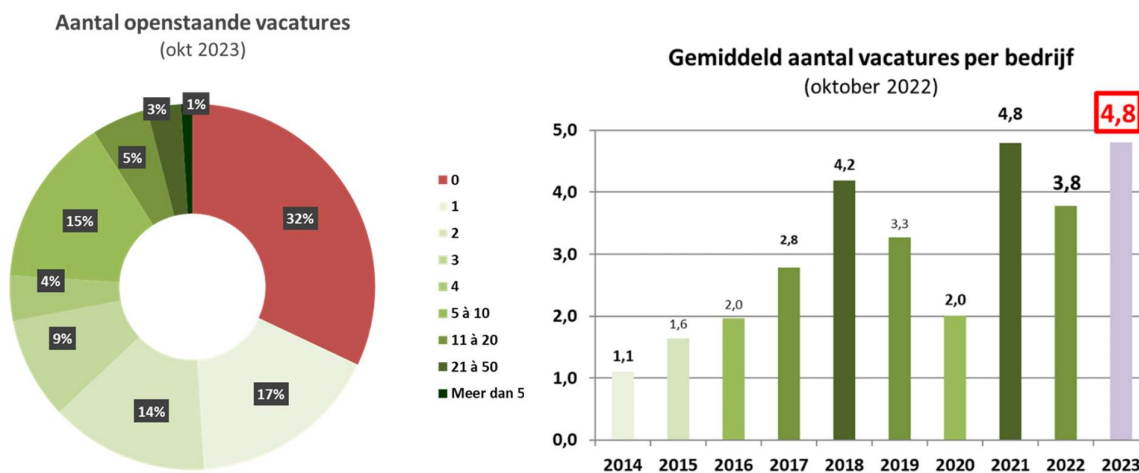
- o Enkel bij de **bedrijven met 20-49 werknemers** wordt een **nog sterkere toename** van het sentiment inzake jobgroei vastgesteld: van +7% jobgroeisaldo voorbij 12 maanden naar een *verwacht* jobgroeisaldo van +37%. Met +15% was deze groottecategorie van bedrijven **ook vorig jaar al het meest positief ingesteld** (prognose vorig jaar).

- o Ook de **grootste bedrijven** laten een **gelijkaardig jobgroeisaldo** van +37% optekenen wanneer ze een **jaar vooruitkijken**. Zij waren **vorig jaar nog het minst positief** in hun verwachtingen (-16%) en tekenen dus voor de **grootste delta**.
- o De twee **andere groottecategorieën** die voor de voorbij periode van 12 maanden een jobgroeisaldo haalden van +20%, **10-19 en 100-249 werknemers**, **temperen daarentegen de vooruitzichten** voor de komende periode licht, tot respectievelijk +18% en +14%. Ook de bedrijven met 5-9 werknemers zitten op dat niveau (+18%).

1.3. Openstaande vacatures

Ondanks de verder afgenomen tewerkstellingsgroei, blijft het **aantal Limburgse bedrijven dat VACATURES heeft OPENSTAAN erg hoog**. Ruim **2 op 3** Limburgse bedrijven heeft vandaag **één of meerdere vacatures**. Gemiddeld heeft een bedrijf **één vacature meer** openstaan dan een jaar geleden, waarmee dit cijfer terug opklimt naar het **hoogste niveau van de voorbije tien jaar**.

Gemiddeld staan er per bedrijf **4,8 vacatures** open. Dat is een **evenaring van 2021** en **gemiddeld 1 vacature meer dan 12 maanden geleden**, toen er gemiddeld 3,8 openstaande jobs waren per bedrijf. In 2014 stond er gemiddeld maar 1,1 job per bedrijf open, in 2018 waren er dat al 4,2.

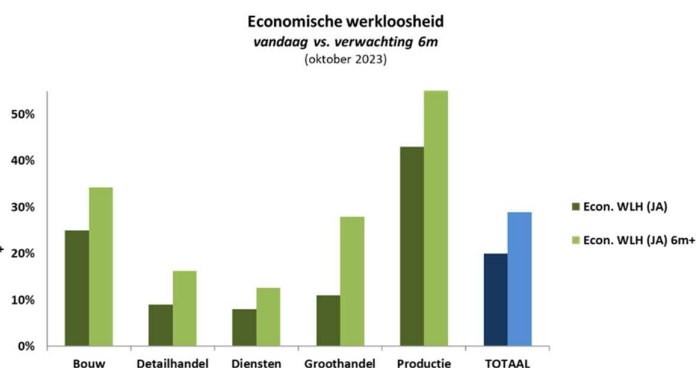
- Minder dan **1 op 3** (32%) van de Limburgse bedrijven heeft momenteel **geen énkële vacante job** in de aanbieding. Vorig jaar was dit nog 36%. **Ruim 2 op 3** (68%) heeft **minstens één vacature**.
- In de **detailhandel** ligt het aantal bedrijven met **minstens één openstaande job** het **laagst met 45%**, tegenover 37% vorig jaar.
- **Ondanks het laagste verwachte jobgroeisaldo**, is bij de **productiebedrijven** nog steeds **81% van de bedrijven** op zoek naar nieuwe werknemers, het **hoogste van alle sectoren**. Vorig jaar was dit nog 78%, exact het percentage aan **groothandelsbedrijven** dat vandaag vacatures op te vullen heeft.
- In de **bouwsector** ligt het aantal bedrijven met openstaande jobs op **72%**, iets minder dan een jaar geleden (76%). In de **dienstensector** gaat het om bijna **2 op 3 bedrijven** (64%).
- Ook bij de **kleinste bedrijven** met vandaag minder dan 5 werknemers is meer dan **1 op 3** naar (minstens) iemand op zoek om het team te versterken.
- Bij de **iets grotere bedrijven** (5-9 werknemers) is dit al de **helft** en vanaf **10 werknemers** minstens **2 op 3** bedrijven die aan het uitkijken zijn naar bijkomende of vervangende werkkrachten.
- **Vanaf 20 werknemers zijn de bedrijven zonder openstaande vacatures de uitzondering** (< 20%). Bij de **grote bedrijven** (+100 wn.) is dat zelfs **bijna onbestaande** (<10%).
- **De helft** van de **Limburgse bedrijven** heeft **2 of meer vacatures** open staan (vorig jaar 47%). Ruim **1 op 3** (36%) zoekt **3 of meer** nieuwe medewerkers en bijna **1 op 4** (23%) zoekt **5 of meer** nieuwe collega's.

- **Bij de (groei)bedrijven, zij die voor de komende 12 maanden personeelsgroei verwachten, heeft slechts 1 op 10 (9%) op dit moment géén vacature openstaan.**
- **Geen personeelsgroei verwachten staat echter niet gelijk aan geen vacatures hebben:** van zij die het komende jaar **géén toename** van personeel verwachten (status quo), heeft **meer dan de helft (53%) minstens 1 vacature open staan**. Van zij die een **inkrimping** van het personeel verwachten in het komende jaar is dat zelf **57%**.

1.4. Economische werkloosheid

Een vijfde van de Limburgse bedrijven geeft aan dat er in meer of mindere mate **tijdelijke werkloosheid om economische redenen** wordt **toegepast** in het bedrijf. Ondanks de globaal stijgende verwachting op vlak van jobgroei in de bedrijven in de komende 12 maanden, wordt ook **verwacht** dat de toepassing van economische **werkloosheid binnen nu en 6 maanden nog hoger** ligt.

- **20%** van de respondenten antwoordt bevestigend op de vraag of er in het bedrijf op dit ogenblik **tijdelijke werkloosheid om economische redenen** wordt toegepast. Voor **15%** van bedrijven is dat weliswaar in **beperkte mate** zo, daar waar **5%** spreekt over **vrij veel tot veel**.
- Bij **productiebedrijven** ligt dit cijfer momenteel echter **veel hoger: 43%**, waarvan **15% (vrij) veel** en **28%** in beperkte mate. Ook bij bedrijven uit de **bouwsector** antwoordt een **kwart** bevestigend, waarvan weliswaar **21%** in beperkte mate. Bij de **overige sectoren** beweert zo'n **10%** economische werkloosheid in voege te hebben.
- Gekeken naar de **grootte van bedrijven** ligt het **zwaartepunt** in de bedrijfsklassen met **meer dan 20 werknemers**, met een toepassing van economische werkloosheid rond **25%**. Met de bedrijven met **50-99 werknemers** als sterke **uitschieter: 45%**. Bij **13%** daarvan gaat om vrij veel tot veel economische werkloosheid. Bij de **grootste bedrijven** gaat het in de **helft van de gevallen over vrij veel** tot veel economische werkloosheid: **13%** van de bedrijven van de **26%** in totaal.
- Van de bedrijven met **vandaag economische werkloosheid**, in meer of in mindere mate, geeft **29%** aan **over 6 maanden méér economische werkloosheid** te verwachten, tegenover **7%** minder. **Slechts 3%** verwacht over 6 maanden **géén** economische werkloosheid meer. **60%** gaat uit van een **status quo** over 6 maanden.
- Van de bedrijven met **vandaag géén economische werkloosheid**, verwacht **12%** dat **over 6 maanden wel** te moeten toepassen. In de **groothandel** en bij **productiebedrijven** loopt dit op tot respectievelijk **19%** en **24%**. Ook bij de **grotere bedrijven** (50-249 werknemers) ligt rond **20%**.
- Dat betekent dat van **alle bedrijven**, daar waar er dat nu **20%** zijn, er in totaal **29%** **verwachten over 6 maanden geconfronteerd te worden met economische werkloosheid** in hun bedrijf. **71%** verwacht dit ook over zes maanden niet.

- In alle sectoren zien we de **verwachtingen omtrent economisch werkloosheid stijgen** tussen nu en een half jaar. Bij **productiebedrijven** loopt het percentage bedrijven met economische

werkloosheid tegen dan op tot **meer dan de helft** (55%) en vooral de **groothandel** ziet het wolkendek sterk betrekken met een **toename van vandaag 11% tot 28%**.

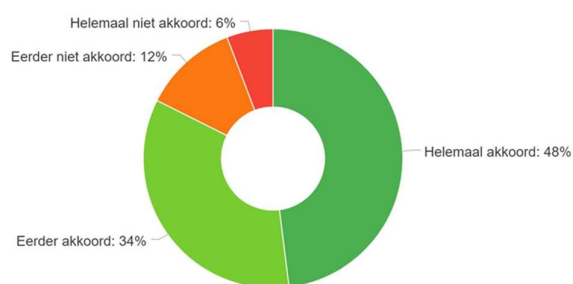
- Ook gekeken naar **grootte van bedrijven** is de **verwachting** van **meer economische werkloosheid algemeen**. **Vanaf 20 werknemers** gaat het om **meer dan 1 op 3** bedrijven, bij de categorie 50-99 werknemers zelfs meer dan 1 op 2.

2. ARBEIDSMARKTKRAPTE

2.1. Wordt er niet minder op

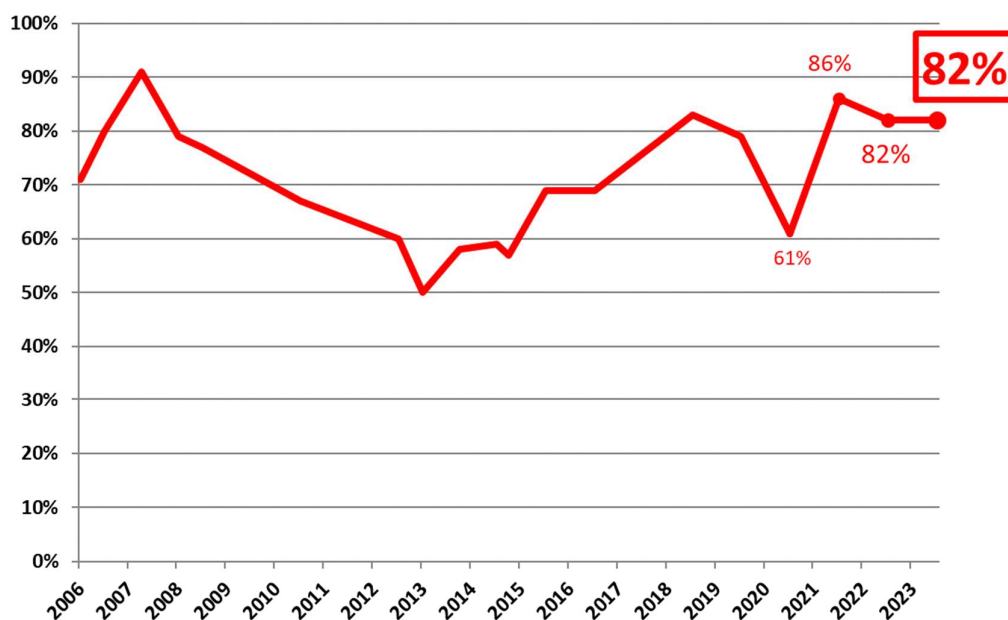
Ondanks de duidelijke verdere tempering op vlak van jobgroei in de voorbije 12 maanden die uit dit rapport blijkt, is de **arbeidsmarktkrapte** er **nauwelijks minder** op geworden. Integendeel, nog altijd geeft **82% van de Limburgse bedrijven** aan **moeilijkheden** te hebben **om vacatures ingevuld te krijgen** met geschikt personeel. Daarmee blijft het niveau van vorig jaar gehandhaafd. De lichte daling toen ten opzichte van het piekniveau van 86% in 2021, weet zich dus niet voort te zetten.

In hoeverre bent u akkoord: "Mijn bedrijf ondervindt op dit moment moeilijkheden om vacatures ingevuld te krijgen met geschikt personeel."

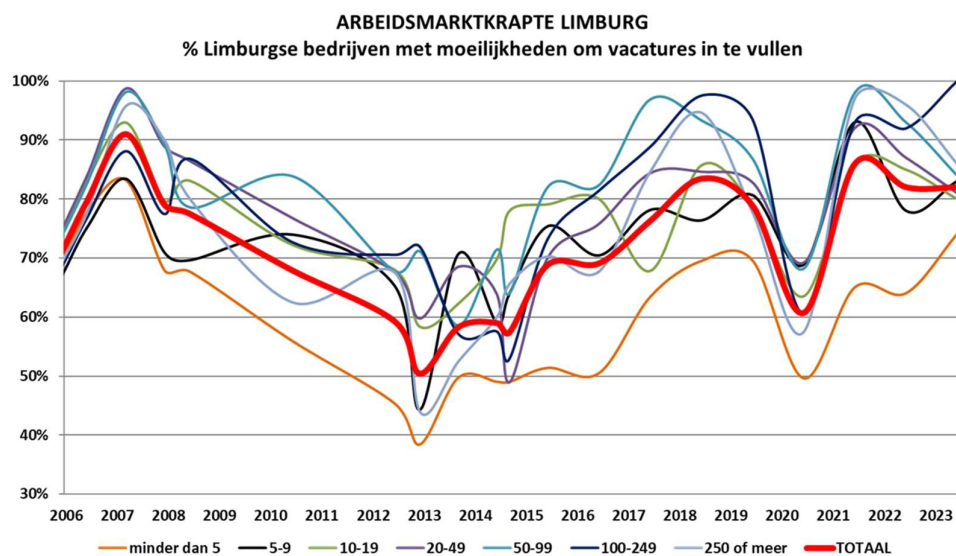
- o Met **82% daalt** de krapte op de Limburgse arbeidsmarkt dus **niet** ten opzichte van een jaar geleden. De lichte daling op dat moment ten opzichte van het piekniveau van 86% in 2021, weet

Limburgse bedrijven blijven grote moeilijkheden kennen om vacatures in te vullen

zich dus niet voort te zetten. Zo blijft de arbeidsmarktkrapte op het niveau van voor de coronaperiode. In 2018 en 2019 bedroeg het cijfer respectievelijk 83% en 79%.

- Wel zien we de arbeidsmarktkrapte **licht verschillend evolueren over de sectoren heen.** Zo zien we **enige ontspanning** in de sectoren die vorig jaar het hoogste scoorden, met **in de groothandel** een daling van 88% naar 78% en - in veel mindere mate - in de bouw van 90% naar 87%. De **bouw blijft** daarmee de **ranglijst aanvoeren**.
- Daar staat tegenover dat de **detailhandel**, waar de arbeidsmarktkrapte vorig jaar duidelijk relatief minder hard speelde, die 'achterstand' in belangrijke mate goedmaakt met een **stijging van 67% naar 75%**. Hoewel het laagste cijfer van alle sectoren, blijft driekwart bedrijven die vacatures niet vlot krijgen ingevuld erg veel.
- In de **dienstensector** en bij de **maakbedrijven** zien we weinig beweging met **cijfers rond** het algemeen **gemiddelde van 82%**.

- Gekeken naar de **grootte van bedrijven** zien we de arbeidsmarktkrapte **ook de kleine bedrijven in zijn greep krijgen**. Daardoor zien we met 74% **enkel bij de kleinste bedrijven** nog een cijfer lager dan 80%.
- Ondanks een lichte en erg relatieve ontspanning in de **andere grootteklassen**, ondervond inderdaad **meer dan 4 op 5 bedrijven** belangrijke moeilijkheden ondervinden om hun vacatures ingevuld te krijgen.
- De bedrijven met **100-249 werknemers** springen eruit met een **stijging tot... 100%**.
- **Gekeken naar regio** zien we het **Maasland**, dat tot hertoe een iets lager cijfer voor arbeidsmarktkrapte liet noteren, zich naast de andere regio's hijsen met een stijging met 8% tot 81%. Ook Midden-Limburg en West-Limburg noteren op 80%.
- **Noord-Limburg (85%) ziet Zuid-Limburg** de weinig benijdenswaardige **kop overnemen** met een sterke stijging tot **96%**.
- **Groeibedrijven tenslotte, zij die de komende 12 maanden bijkomend willen aanwerven**, melden een (heel) lichte ontspanning, maar **blijven het meest uitgesproken** moeilijkheden om vacatures

ingevuld te krijgen hebben: 87%. Bedrijven die echter qua personeelsaantal in dalende lijn zitten krijgen het juist nog moeilijker om de (vervangings)vacatures die ze wel nog hebben in te vullen (85%).

2.2. Sterke rem op groei

De niet aflatende arbeidsmarktkrapte heeft **verstreckende gevolgen** voor de Limburgse bedrijven en de Limburgse welvaart in het algemeen. **2 op 3 bedrijven** geven immers aan dat zij **in hun groei worden geremd** door het onvoldoende (snel) vinden van geschikt personeel.

De **groei** van mijn **bedrijf** wordt **geremd** door het **onvoldoende (snel) vinden van geschikt personeel**.

helemaal akkoord	22%	AKKOORD	65%
eerder akkoord	43%		
eerder NIET akkoord	29%	NIET AKKOORD	35%
helemaal NIET akkoord	6%		

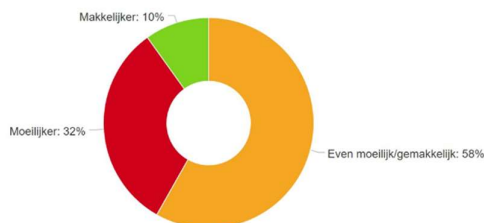
- **65%** van alle bedrijven stelt dat de **groei van hun bedrijf wordt afgeremd** door het **niet of onvoldoende snel vinden van geschikt personeel**.
- Nog wat **meer uitgesproken** is dit het geval in de **dienstensector** en bij de **bouwbedrijven**, waar **7 op 10** van de bedrijven zegt om deze reden **potentiële groei mis te lopen**.

2.3. Weinig hoop op verbetering

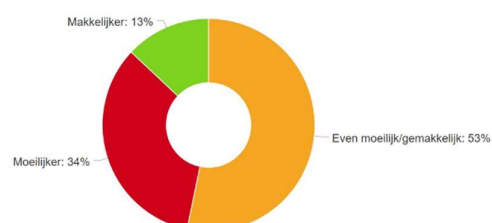
Ondanks dat het tempo van de jobgroei de voorbije twaalf maanden verder afnam, geven **nauwelijks meer bedrijven** aan dat **de invulling van vacatures** in hun bedrijf (een beetje) **minder moeilijk** verloopt dan een jaar geleden. De hogere verwachtingen inzake jobaangroei voor de komende 12 maanden geven bovendien weinig **hoop** dat er op dat vlak de **komende 12 maanden wel een verbetering** inzit. **Slechts een kleine 4 op 10 bedrijven** ziet **extra kansen** om meer of makkelijker talent aan te trekken **door de economische terugval**.

- o **Nauwelijks 10%** van de bedrijven geeft aan dat de invulling van vacatures het afgelopen jaar makkelijker werd. Dat is, ondank de minder sterke jobgroei de voorbije 12 maanden, nauwelijks meer dan vorig jaar (7%).
- o Daarentegen vindt **1 op 3** bedrijven (32%) dat de **moeilijkheden** om vacatures in te vullen de voorbije tijd juist zijn **toegenomen**. Vorig jaar was dit nog 40%.

Hoe verloopt over het algemeen de invulling van vacatures in uw bedrijf in vergelijking met 12 maanden geleden?

Hoe verwacht u dat de invulling van vacatures in uw bedrijf de komende 12 maanden zal evolueren?

- o Met **13%** (vorig jaar 18%) zijn er evenwel nog minder bedrijven **overtuigd dat de invulling van vacatures** in de komende 12 maanden iets makkelijker zal verlopen, hetgeen uiteraard matcht sterkere verwachtingen inzake jobgroei bij bedrijven in de komende 12 maanden.
- o **Opvallend** is dat de **grotere bedrijven** (vanaf 20 werknemers) en de **bouwbedrijven** hier toch **vaker van overtuigd** zijn, met telkens rond de 20% van de respondenten die het toch iets makkelijker verwacht.
- o Niettemin zijn er **nog altijd heel wat meer bedrijven** die **overtuigd** zijn dat de **moeilijkheden** om vacatures in te vullen **alleen maar verder zullen toenemen**. **Meer dan 1 op 3** is die mening toegedaan (34%).

De **economische terugval** biedt **onverhoopte kansen** om **meer/makkelijker talent/kandidaten** te vinden voor mijn bedrijf.

helemaal akkoord	3%	AKKOORD	38%
eerder akkoord	35%		
eerder NIET akkoord	48%	NIET AKKOORD	62%
helemaal NIET akkoord	14%		

- o **Minder dan 4 op 10** bedrijfsleiders denkt overigens dat de **economische terugval** enigszins **extra kansen** biedt om **meer of makkelijker talent aan te trekken** en **bijkomende kandidaten te vinden**

voor de **vacatures** die hun bedrijf heeft. **62%** is daar van **niet overtuigd**. Bij kleine bedrijven zijn dat nog opmerkelijk minder .

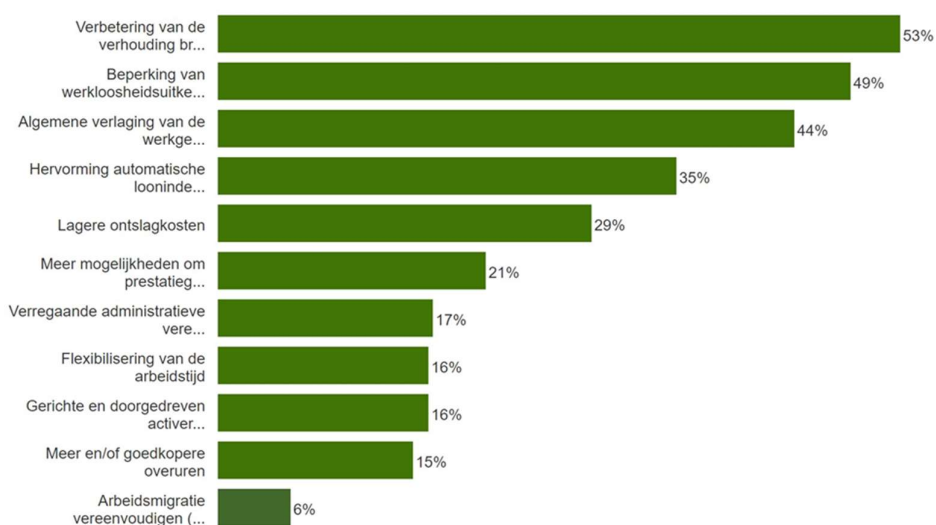
3. MEEST EFFECTVOLLE BELEIDSMATREGELEN EN HERVORMINGEN

De economie kent momenteel heel wat tegenwind. Onze internationaal actieve bedrijven hebben het bovendien door toenemende kostennadelen (loonkost, energie,...) moeilijk om zich op buitenlandse markten te handhaven, maar ook zich in de interne concurrentiestrijd tussen vestigingen binnen internationale groepen te verantwoorden.

Hoewel er de voorbije 12 maanden verder gas werd teruggenomen, blijft er bij de Limburgse bedrijven desondanks de overtuiging om extra tewerkstellingsaangroei te realiseren in de komende 12 maanden, zo blijkt uit dit rapport. De arbeidsmarktkrapte blijft aanhouden, mede doordat onze **arbeidsmarkt ernstige gebreken** vertoont.

We vroegen de Limburgse bedrijven daarom opnieuw welke **3 beleidsmaatregelen en/of hervormingen** volgens hen (TOP 3) **het meest direct bijdragen** tot een **betere werking van de arbeidsmarkt** en op die manier kunnen **leiden tot duurzame (personeels)groei voor bedrijven**.

Welke 3 beleidsmaatregelen/hervormingen zouden volgens u het meest bijdragen tot een betere werking van de arbeidsmarkt en duurzame (personeels)groei voor bedrijven:

Het verdict:

1: Netto-brutoverhouding loon (53% zet dit in zijn/haar TOP 3)

Lagere **werknemersbijdragen**. Zodat de grote **kloof** tussen wat de werkgever aan **brutoloon** betaalt en wat de werknemers daarvan **netto overhouden** kleiner wordt. Waardoor **werken weer meer beloond wordt ten aanzien van niet-werken**, blijft **duidelijk aan de top van het wensenlijstje van de Limburgse ondernemer staan**. Het scoort zelfs **hoger in prioriteit dan een verlaging van de werkgeversbijdragen** zelf. 53% van de Limburgse bedrijfsleiders zet deze hervorming in hun persoonlijke Top 3.

Het **inkomstenverschil tussen werken en niet-werken** moet **drastisch verhoogd** worden. Niet minder dan **98%** van de Limburgse ondernemers en bedrijfsleiders is ervan overtuigd dat het **daarzonder onhaalbaar** zal blijven om de **beoogde werkzaamheidsgraad van 80% te realiseren** in Limburg en Vlaanderen. Zelden werd een stelling zo **eensgezind** onderschreven.

Zolang het inkomstenverschil tussen werken en niet-werken niet drastisch verhoogd wordt, zal een werkzaamheidsgraad van 80% in Vlaanderen/Limburg onhaalbaar blijven.

helemaal akkoord	75%	AKKOORD	98%
eerder akkoord	23%		
eerder NIET akkoord	1%	NIET AKKOORD	2%
helemaal NIET akkoord	1%		

2: Werkloosheidsuitkeringen beperken in de tijd (49% TOP 3)

Ook deze noodzakelijke hervorming blijft **bovenaan het lijstje** staan. Denken dat deze maatregel gezien het nog altijd relatief lage aantal werklozen vandaag weinig effect zou hebben is erg kortzichtig. Van **werkloosheidsuitkeringen die onbeperkt kunnen voortduren** gaat totaal **geen activerende werking** uit. Wanneer blijkt dat meer dan de helft van werklozenpopulatie al meer dan 2 jaar werkloos is, terwijl het aantal vacatures hoog blijft, blijft het meer dan ooit **dringend om dit aan te pakken**. Maar de beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkeringen zouden **vooral ook een sterk en duidelijk maatschappelijk signaal** zijn dat we **veel méér mensen aan de slag nodig** hebben en dat **dus veel verder reikt dan de mensen die momenteel in werkloosheid zitten op zich**.

3: Verlaging werkgeversbijdragen (44% TOP 3)

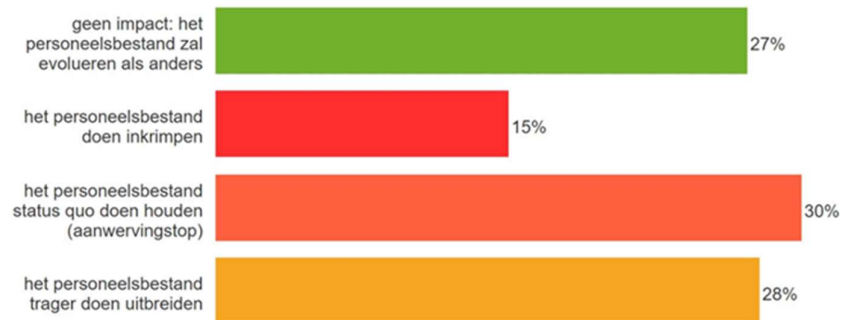
Naast het brutoloon, waarvan voor de werknemers netto te weinig overblijft, blijven ook de **patronale lasten die bedrijven bovenop betalen uitermate hoog**. Een **structurele verlaging** van de kost van arbeid is meer dan ooit aan de orde, zeker nu de aanhoudende inflatie via de razendsnel oplopende loonkostenhandicap de concurrentiekracht van onze bedrijven blijft wegvreten. Een **permanente verlaging** dringt zich op.

4. Hervorming van de automatische loonindexering (35% TOP 3)

De ongeziene inflatiepiek die we hebben gekend, met aanhoudende hoge inflatieverwachtingen voor komend jaar, blijft ons nog meer met de neus op de feiten drukken hoe we ons **met de automatische loonindexering** zoals die nagenoeg **alleen in ons land** bestaat, **steeds meer in eigen voet schieten**.

Driekwart van Limburgse bedrijven geeft trouwens aan dat de verwachte verdere sterke automatische loonstijgingen door dit systeem de **evolutie van de tewerkstelling in hun bedrijf de komende 12 maanden zal impacteren**.

De verwachte zware (verdere) loonstijgingen door de automatische indexering zullen mijn bedrijf in de komende 12 maanden:

- **3 op 10 bedrijven** zet door de ongebreidelde loonstijgingen alle **bijkomende aanwervingen stop** (in de detailhandel, kleine bedrijven en bij de productiebedrijven is dit zelfs bijna 4 op 10).
- In **nog eens bijna 3 op 10** bedrijven (28%) betekent de automatische loonindexering dat de **groei en uitbreiding van het aantal werknemers in belangrijke mate wordt afgeremd** (in de groothandel en bij grote bedrijven meer dan 4 op 10).
- Maar de effecten zijn nog groter: **15% van de Limburgse bedrijven** ziet zich door de ongeziene en ongetemperde loonkoststijging **genoodzaakt het personeelsbestand in de komende maanden in te krimpen** en dus mensen te ontslaan. Bij de **productiebedrijven** ligt dit nog hoger: daar verwacht 22% een inkrimping van het aantal medewerkers in hun bedrijf. Bij **middelgrote KMO's** (50-99 werknemers) ligt dit cijfer zelfs rond 3 op 10.
- Slechts iets meer dan **1 op 4 bedrijven** (27%) **verwacht geen impact** en denkt dat het personeelsaantal in hun bedrijf het komende jaar zal **evolueren zoals het in normale omstandigheden** zou doen.

5. Lagere ontslagkosten (29%)

Werknemers ontslaan blijft in ons land **veel duurder dan in vele andere Europese landen** en is een **belangrijke belemmering voor meer jobs en groei**.

6. Meer mogelijkheden om prestatiegericht te verlonen (21%)

Ook de **uitbreiding van de mogelijkheden om meer prestatiegericht te kunnen verlonen** blijft hoog scoren. **21%** van de bedrijven neemt dit op in zijn top 3 van meest impactvolle maatregelen. Vandaag zijn er te **weinig mogelijkheden** om het verschil te maken en de **beste werknemers te belonen**.

7. Verregaande administratieve vereenvoudiging (17%)

Het **lijstje van bijkomende administratieve lasten waarmee werkgevers en bedrijven** worden geconfronteerd wordt steeds langer. Ze worden **om de oren geslagen met steeds meer regels, te volgen wetgeving en administratieve rompslomp** die aan het in dienst stellen en houden van personeel verbonden is. Dat dit alles veel **eenvoudiger en flexibeler** kan zonder aan effectiviteit in te boeten, staat vast. Een **gericht actieplan is dan ook meer dan dringend**.

8. Flexibilisering van de arbeidstijd (16%)

Ook het bieden van **meer, betere en bredere mogelijkheden om de arbeidstijd flexibel te organiseren op maat van én in overleg tussen werknemers en bedrijven** blijft een belangrijke vraag van veel werkgevers. **Meer en goedkopere overuren (15% TOP 3)** sluit hier overigens op aan.

9. Gerichte en doorgedreven activering van de arbeidsreserve (15%)

Zonder **meer en veel verregaandere maatregelen** om inactieven op beroepsactieve leeftijd aan te zetten om **(terug) aan het werk** te gaan, is het door de regering **vooropgestelde objectief** van een **werkzaamheidsgraad van 80%** een utopie.

10. Arbeidsmigratie vereenvoudigen (6%)

De top 10 wordt vervolledigd door het **vereenvoudigen van het aantrekken van talent uit het buitenland** (arbeidsmigratie), zowel qua voorwaarden (uitbreiding knelpuntberoepen, minder beperkingen) als qua procedures.